

TNO-rapport**TNO 2012 R10714****N₂O Emissies van Wegverkeer****Behavioural and Societal
Sciences**
Van Mourik Broekmanweg 6
2628 XE Delft
Postbus 49
2600 AA Delft

www.tno.nl

T +31 88 866 30 00
F +31 88 866 30 10
infodesk@tno.nl

Datum	4 oktober 2012
Auteur(s)	E. Kuiper A. Hensema
Exemplaarnummer	TNO-060-DTM-2012-02977
Aantal pagina's	21 (incl. bijlagen)
Aantal bijlagen	1
Opdrachtgever	RIVM - CMM
Projectnaam	Emissieregistratie
Projectnummer	054.01994/01.05

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, foto-kopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen de partijen gesloten overeenkomst.

Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belang-hebbenden is toegestaan.

© 2012 TNO

Samenvatting

N₂O is een potent broeikasgas waarvoor op het moment nog geen regulering is wat betreft verkeeremissies. De emissiefactoren voor wegverkeer die tot op heden gebruikt worden in de Taakgroep Verkeer en Vervoer van de EmissieRegistratie zijn 10 jaar geleden opgesteld. Gezien de huidige relevantie van broeikasgassen en de verwachte afname van CO₂ de komende jaren wordt de relevantie van N₂O emissies steeds groter. Het is dan ook nodig de huidige N₂O emissiefactoren voor wegverkeer opnieuw te evalueren.

N₂O emissies door wegverkeer worden hoofdzakelijk veroorzaakt door benzine en LPG voertuigen met driewegkatalysatoren en dan met name na een koude start. N₂O wordt voornamelijk geproduceerd als de driewegkatalysator aan het opwarmen is. Zodra de optimale temperatuur van de katalysator bereikt is, zakt het niveau van de N₂O emissies drastisch. Ook vrachtwagens vanaf Euro III met nabehandelingssystemen stoten relatief veel N₂O per kilometer uit.

Naast de aanwezigheid van een katalysator zijn er enkele andere factoren die invloed hebben op de hoogte van de N₂O emissies. Agressiever rijgedrag met meer versnelling en hogere motorbelasting leiden tot hogere N₂O emissies. Tevens kan een hoger zwavelgehalte van de gebruikte brandstof een negatieve invloed hebben op hoeveel N₂O er wordt geproduceerd. Veroudering van de katalysator zou, in theorie, tot hogere N₂O emissie moeten leiden, maar hier is vooralsnog geen aanwijzing voor gevonden. Al deze effecten kunnen onvoldoende worden gekwantificeerd om apart te worden meegenomen in de emissiefactoren.

De Nederlandse en internationaal gebruikte emissiefactoren komen sterk met elkaar overeen. Het is waarschijnlijk dat de IPCC emissiefactoren deels gebaseerd zijn op de emissiefactoren zoals vastgesteld op basis van metingen door TNO. Alleen heeft het IPCC de emissiefactoren aangevuld met emissiefactoren voor nieuwere voertuigen, waarbij onduidelijk blijft waarop dit is gebaseerd. Gezien de geringe nieuwe inzichten van de afgelopen 10 jaar wordt er aanbevolen de huidige emissiefactoren aan te houden en aan te vullen met de IPCC emissiefactoren voor nieuwere voertuigtypes waarvoor geen TNO meetdata beschikbaar is. Een volledig overzicht van de emissiefactoren is te vinden in de Bijlage.

Inhoudsopgave

	Samenvatting	2
1	Inleiding	4
2	Vorming van N₂O in voertuigen.....	5
2.1	Benzine en LPG voertuigen.....	5
2.2	Dieselveertuigen	6
3	Ontwikkelingen uit de literatuur	7
3.1	Afhankelijkheden	7
3.2	Relatie tot andere emissies	10
3.3	High emitters.....	10
3.4	Alternatieve brandstoffen.....	11
4	Emissiefactoren	12
4.1	TNO emissiefactoren	12
4.2	IPCC emissiefactoren	13
4.3	Vernieuwde emissiefactoren	16
5	Conclusies.....	17
6	Referenties	18
7	Ondertekening	19
	Bijlage(n)	
	A Emissieregistratie	

1 Inleiding

De regulering van de uitstoot van broeikasgassen heeft zich de laatste jaren voornamelijk gericht op CO₂ omdat dit op grote schaal wordt uitgestoten.

Over het algemeen is de CO₂ uitstoot verantwoordelijk voor 9 tot 26% van het massabudget van alle broeikasgassen [Kiel & Trenberth 1997]. Naast waterdamp en CO₂ zijn er echter wel andere broeikasgassen die, hoewel qua massabudget significant minder bijdragen dan CO₂, toch significant kunnen bijdragen aan het broeikaseffect. Eén van deze secundaire broeikasgassen is N₂O.

N₂O, ook wel bekend als lachgas, is een gas dat vooral bekend is door zijn verdovende werking en wordt daarom vooral in de medische wereld gebruikt. Het wordt in de natuur geproduceerd door bacteriën in de bodem en oceanen. Deze formatiewegen zijn verantwoordelijk voor 70% van alle N₂O productie. De overige 30% wordt geproduceerd door menselijke activiteit, waarvan vee verantwoordelijk is voor 65%.

Hoewel de concentratie van N₂O in de atmosfeer slechts 0.1% is van de concentratie van CO₂ is het toch een zeer potent broeikasgas. De levensduur van N₂O in de atmosfeer is met ongeveer 114 jaar significant langer dan de levensduur van CO₂, welke geschat wordt tussen de 30 tot 90 jaar. Tevens heeft N₂O een relatief groot potentieel om warmte vast te houden. Mede hierdoor heeft N₂O een Global Warming Potential van ongeveer 289 [IPCC 2007]. Dit geeft aan dat N₂O een factor 289 sterker broeikasgas is dan CO₂. Daarnaast wordt N₂O in de atmosfeer omgezet naar NO en vervolgens ozon, een ander broeikasgas.

Met de toenemende aandacht voor broeikasgassen en de beleidsmatig voorgenomen afname van CO₂ over de komende jaren wordt de N₂O emissie steeds relevanter. Het is dan ook nodig de huidige rol van N₂O emissies in het verkeer te herzien. Over gereguleerde emissies zoals CO₂, NO_x en PM is er relatief veel bekend wat betreft hoeveel voertuigen uitstoten. Over N₂O is echter veel minder bekend. De huidige emissiefactoren die door de Taakgroep Verkeer en Vervoer van de EmissieRegistratie worden gebruikt zijn al 10 jaar oud en daarom is het belangrijk om te onderzoeken of er sindsdien nieuwe ontwikkelingen en inzichten zijn over de N₂O uitstoot door voertuigen. In dit rapport wordt de huidige stand van zaken samengevat en wordt er geëvalueerd of de huidige emissiefactoren vervangen moeten worden.

In Hoofdstuk 2 zullen de principes betreffende N₂O formatie in voertuigen worden toegelicht. Hier wordt vooral aandacht besteed aan de rol van katalysatoren in de vorming van N₂O. In Hoofdstuk 3 worden de resultaten van de literatuurstudie beschreven. De emissiefactoren die op dit moment gebruikt worden, worden in hoofdstuk 4 toegelicht, zowel voor de Nederlandse situatie als op internationaal niveau. Hier wordt tevens de afweging gemaakt of nieuwe emissiefactoren in gebruik moeten worden genomen.

2 Vorming van N₂O in voertuigen

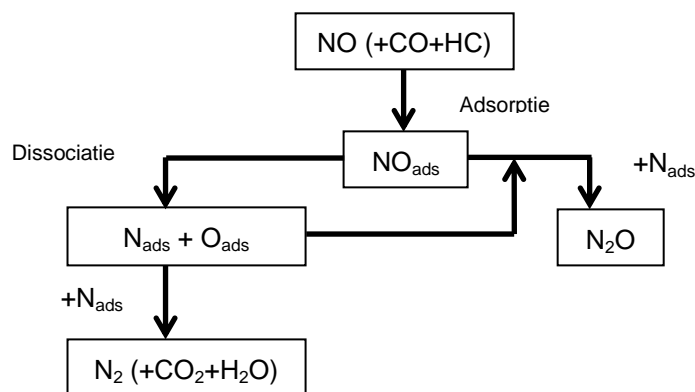
In de volgende paragrafen wordt beschreven op welke wijze N₂O ontstaat bij voertuigen op verschillende brandstoffen.

2.1 Benzine en LPG voertuigen

Hoewel de verbrandingsmotor zelf zeer weinig N₂O produceert is er toch een bepaalde concentratie N₂O aanwezig bij de uitlaat van benzine en LPG voertuigen. Dit geeft aan dat N₂O voornamelijk wordt gevormd in de driewegkatalysator van benzine en LPG voertuigen. Pre-Euronorm benzine en LPG voertuigen zonder katalysator hebben dan ook weinig tot geen N₂O uitstoot.

De driewegkatalysator zorgt voor conversie van CO, HC en NO_x naar CO₂, H₂O en N₂. De driewegkatalysator is op deze manier een essentiële component om de schadelijke emissies van benzine en LPG voertuigen significant te reduceren. Om te begrijpen waarom de driewegkatalysator N₂O emissies veroorzaakt, wordt in meer detail gekeken naar de werking van een driewegkatalysator.

De vorming van N₂O op de katalysator hangt vooral samen met de reductie van NO_x. NO adsorbeert aan de katalysator en dissocieert vervolgens naar N_{ads} en O_{ads} (geadsorbeerd stikstof en zuurstof). De geadsorbeerde zuurstof zal vervolgens reageren met CO en HC om H₂O en CO₂ te vormen. De geadsorbeerde stikstof kan vervolgens reageren met andere geadsorbeerde stikstofatomen om N₂ te vormen of met NO_{ads} dat nog niet gedissocieerd is om N₂O te vormen. Welke van deze twee mogelijkheden plaatsvindt hangt af van de hoeveelheid N_{ads} en NO_{ads}. Wanneer er veel NO_{ads} op de katalysator aanwezig is, dan zal er voornamelijk N₂O gevormd worden. Deze twee routes zijn als volgt schematisch weer te geven:

Figuur 1: Vorming van N₂O in de driewegkatalysator

De hoeveelheid NO_{ads} is vooral groot bij lage temperaturen ($200 < T < 300\text{ }^{\circ}\text{C}$) als de katalysator nog niet volledig is opgewarmd. Naarmate de temperatuur van de katalysator toeneemt, neemt ook de dissociatie van NO_{ads} toe en dus zal er meer N_{ads} aanwezig zijn dan NO_{ads}. De vorming van N₂O zal dan ook sterk afnemen.

Deze temperatuursafhankelijkheid zorgt ervoor dat N_2O emissies vooral voorkomen bij een koude start. De opwarmperiode is verantwoordelijk voor 95% van alle N_2O emissies [Huai et al. 2003]. Logischerwijs zal de meeste N_2O dan ook uitgestoten worden in stedelijke omgevingen, want hier is de kans op een koude start het grootst. Op provinciale en snelwegen is de N_2O emissie van benzine en LPG voertuigen zeer gering. Voor broeikasgassen is het effect echter vooral merkbaar op globale schaal en dus is de locatie van de uitstoot niet zozeer relevant.

2.2 Dieselvoertuigen

Er is relatief weinig onderzoek gedaan naar de N_2O emissies van dieselvoertuigen. Dit is omdat dieselvoertuigen geen driewegkatalysator hebben die verantwoordelijk is voor N_2O emissies bij benzine en LPG voertuigen. In de motor zelf wordt zeer weinig N_2O gevormd, dus hebben dieselvoertuigen over het algemeen zeer lage N_2O emissies. Voor oudere dieselvoertuigen is dit een factor 2-5 lager dan voor benzine en LPG voertuigen.

Echter, diesel-voertuigen worden de laatste jaren uitgerust met nabehandelingssystemen om de NO_x en PM emissie significant te reduceren, zoals oxidatie katalysatoren en roetfilters (DPFs). Ook oudere auto's (in het bijzonder Euro-3) worden uitgerust met retrofit roetfilters. In deze nabehandelingssystemen is vaak platina verwerkt en daardoor kan er een soortgelijk proces plaatsvinden als bij de driewegkatalysator van benzine en LPG voertuigen. Omdat dergelijke systemen vaak verder in de uitlaatstroom zijn geplaatst, is de temperatuur van het uitlaatgas lager. Dit werkt de vorming van N_2O ook in de hand. Nieuwere dieselvoertuigen stoten dus meer N_2O uit dan oudere dieselvoertuigen zonder nabehandelingssystemen. Voor vrachtwagens zijn dergelijke nabehandelingstechnieken standaard voor Euro IV en later.

3 Ontwikkelingen uit de literatuur

In recente jaren zijn er relatief weinig ontwikkelingen geweest op het gebied van N₂O emissies. Er zijn enkele studies geweest, maar deze hebben zich vooral gericht op Amerikaanse voertuigen. Het is moeilijk om een direct verband te leggen tussen de Amerikaanse en Europese emissiewetgeving, voertuigen, en classificering. Daardoor is het niet mogelijk om de emissiefactoren bepaald in de Amerikaanse studies te gebruiken voor de Nederlandse situatie. Dit hoofdstuk gaat derhalve vooral over de kwalitatieve ontwikkelingen uit de literatuur.

3.1 Afhankelijkheden

Zoals als behandeld in Hoofdstuk 2, hangt de sterkte van de N₂O emissies van benzine en LPG voertuigen af van de temperatuur van de katalysator. N₂O emissies vinden vooral plaats bij lage temperaturen als de katalysator minder efficiënt functioneert. Als de katalysator opgewarmd is, neemt de N₂O emissie sterk af. De opwarmperiode is door verbeterde katalysator-technieken korter geworden, waardoor nieuwere benzine en LPG voertuigen over het algemeen minder N₂O emissie hebben dan oudere voertuigen met een driewegkatalysator. Naast de aanwezigheid van een driewegkatalysator is er veel onderzoek gedaan naar andere mogelijke factoren die de hoogte van de N₂O emissie kunnen beïnvloeden.

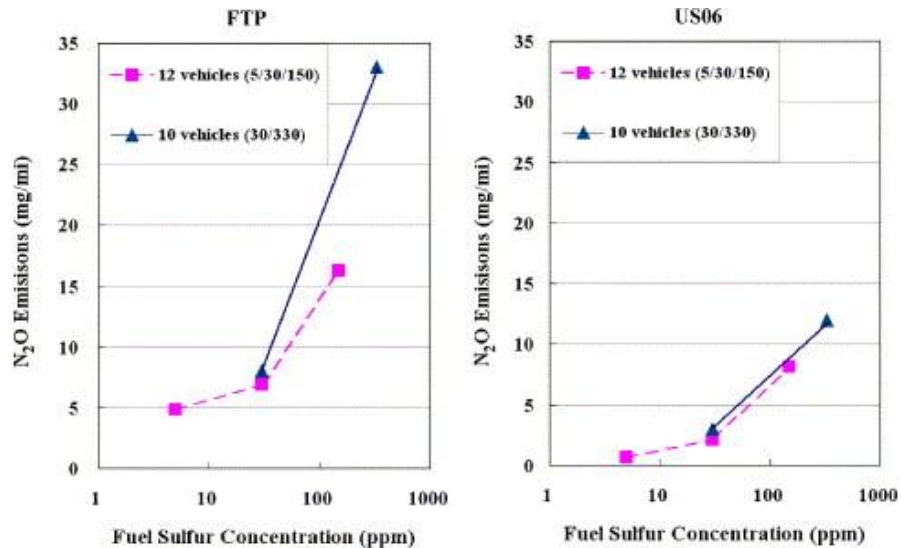
3.1.1 *Veroudering van de katalysator*

Eén van de hypothesen die regelmatig onderzocht is betreft veroudering van de katalysator. Een verouderde katalysator functioneert waarschijnlijk minder efficiënt, wat N₂O emissies in de hand kan werken. Omdat er geen eenduidige maat is voor katalysatorveroudering hebben veel studies kilometrage hiervoor aangehouden; voertuigen die veel kilometers hebben gereden zullen een grotere kans hebben dat de katalysator verouderd is. De resultaten van deze studies zijn niet eenduidig. Enkele studies vinden een toename van de N₂O emissies met toenemend kilometrage [Pringent & De Soete, 1989; Sasaki & Kameoka, 1992], maar andere studies vinden hier geen aanwijzing voor [Barton & Simpson, 1994; Behrentz et al. 2004; Graham et al. 2009]. Het gebrek aan duidelijk bewijs voor de hypothese is waarschijnlijk toe te schrijven aan het feit dat kilometrage niet direct te relateren hoeft te zijn aan katalysatorleeftijd. Een voertuig met hoog kilometrage kan bijvoorbeeld recent een nieuwe katalysator hebben gekregen. Tevens gebruiken de genoemde studies vaak relatief kleine aantallen auto's, waardoor een waargenomen trend mogelijk toe te schrijven is aan statistische fluctuatie. Het blijft dus onduidelijk in hoeverre veroudering van de katalysator de N₂O emissie beïnvloedt.

3.1.2 *Zwavelgehalte brandstof*

Een andere factor die meerdere malen genoemd wordt als invloed hebbende op de hoogte van de N₂O emissie is het zwavelgehalte van de gebruikte brandstof. Zwavel wordt omgezet tot SO₂ in de verbrandingsmotor en hecht zich vervolgens aan de katalysator. Hierdoor wordt de katalysator minder efficiënt in het omzetten van NO_x en moet naar hogere temperaturen dan normaal verwarmd worden voordat de conversie optimaal verloopt. Het temperatuurvenster waarin de katalysator niet optimaal functioneert verschuift dus naar hogere temperaturen en de opwarming van de katalysator duurt langer. Het directe gevolg hiervan is dat N₂O productie langer mogelijk blijft en effectief zal er dus meer N₂O uitgestoten worden.

Dit wordt geïllustreerd in Figuur 2. Hier staan voor 2 verschillende Amerikaanse ritcycli (FTP en US06) de N_2O emissies van een groep Amerikaanse benzine personenauto's gegeven als functie van zwavelgehalte. In beide panelen is een duidelijke toename in N_2O emissie waar te nemen met toenemend zwavelgehalte. Echter, de zwavelgehalten van brandstoffen zijn de laatste jaren al significant gereduceerd en dus zal de invloed hiervan op huidige N_2O emissies minimaal zijn.

Figuur 2: N_2O emissie in mg/mijl van een groep Amerikaanse benzine personenauto's als functie van zwavelgehalte in ppm voor de FTP en US06 ritcycli [Huai et al. 2004]. De FTP ritcyclus begint met een koude motor en heeft daardoor in het algemeen hogere N_2O emissies.

3.1.3 Rijgedrag

Belangrijk is ook hoe de N_2O emissie afhangt van rijgedrag. Heeft een agressievere rijstijl invloed op de N_2O uitstoot? Verschillende studies hebben dit onderzocht door voertuigen verschillende ritcycli te laten rijden op de rollenbank. Hoewel de verschillende studies niet geheel eenduidig zijn, zijn er aanwijzingen dat agressievere rijgedrag zorgt voor hogere N_2O emissie [Behrentz et al. 2004, Graham et al. 2009]. Dit is waarschijnlijk toe te schrijven aan de hogere NO_x output uit de motor bij versnelling of zware belasting. Als er een grotere hoeveelheid NO_x aanwezig is, dan zal de hoeveelheid NO_{ads} op de katalysator ook relatief hoog zijn in vergelijking met de hoeveelheid N_{ads} . Dit werkt de formatie van N_2O in de hand. Echter, agressief rijgedrag warmt de motor ook sneller op, waardoor het effect van de koude start minder lang aanhoudt.

3.1.4 Voertuigtype

In Amerikaanse studies wordt onderscheid gemaakt binnen de categorie benzine/LPG licht wegverkeer tussen personenauto's en Light Duty Trucks (LDT, bestelauto's). Deze benzine bestelauto's stoten ongeveer een factor 2 keer meer N_2O uit dan personenauto's. Dit kan komen doordat bestelauto's meer tijd nodig hebben om op te warmen of door de hogere NO_x uitstoot van deze voertuigen. Het overgrote deel van de Nederlandse bestelauto's rijdt echter op diesel en stoot dus standaard minder N_2O uit dan benzine en LPG voertuigen. De relevantie van dit onderscheid is voor de Nederlandse situatie dus beperkt en alleen van toepassing op de grotere personenauto's, zoals Hummers.

3.1.5 Nabehandelingssystemen

Voor de effecten van de driewegkatalysator van benzine en LPG voertuigen, zie paragraaf 2.1.

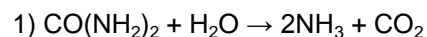
Voor dieselloertuigen zijn er in recente jaren enkele nabehandelingssystemen in gebruik genomen om de NO_x en PM emissie significant te reduceren. Deze nabehandelingstechnologieën hebben in veel gevallen gevolgen voor de N₂O emissie. Naar de exacte effecten van dergelijke systemen op de N₂O uitstoot is, echter, nog relatief weinig onderzoek gedaan.

In theorie zijn alle nabehandelingssystemen waarin platina verwerkt is mogelijke bronnen van N₂O emissie. Voorbeelden hiervan zijn het Diesel Particulate Filter (DPF), een oxidatiekatalysator of de Continuously Regenerating Trap (CTR). Omdat de uitlaatgastemperatuur relatief laag is zal bij dergelijke nabehandelingssystemen een soortgelijk proces plaatsvinden als bij de driewegkatalysator voor benzine en LPG voertuigen: NO adsorbeert aan het platina en bij lage temperaturen reageert het met N_{ads} tot N₂O.

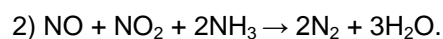
Omdat veel dieselloertuigen in Nederland inmiddels zijn uitgerust met een roetfilter kan dit gevolgen hebben voor de N₂O uitstoot. Het is, echter, nooit onderzocht wat het kwantitatieve effect is van roetfilters voor personen- en bestelauto's. Voor vrachtwagens blijkt dat, in vergelijking tot vrachtwagens zonder nabehandeling, een oxidatiekatalysator voor 1,6 keer meer N₂O emissie zorgt en een DPF voor 2,75 keer meer N₂O emissie [Graham et al. 2008].

Daarnaast wordt voor vrachtwagens het Selective Catalytic Reduction (SCR) systeem gebruikt om de NO_x emissie te reduceren. Het is bekend dat het SCR systeem kan leiden tot significante N₂O emissie van 50 – 90 mg/km [Riemersma et al. 2003]. Deze emissie wordt gedeeltelijk veroorzaakt door een oxidatiekatalysator die stroomopwaarts van de SCR staat, maar ook de SCR zelf kan N₂O emissie veroorzaken.

Om dit toe te lichten is een korte toelichting over de werking van het SCR systeem noodzakelijk. De SCR werkt met behulp van urea CO(NH₂)₂ die na de oxidatiekatalysator in de uitlaat wordt gespoten. De urea wordt doormiddel van hydrolyse omgezet in ammonia:

waarna de volgende reactie plaatsvindt:

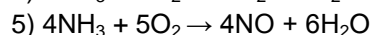
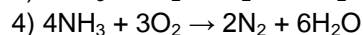
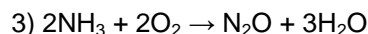

Hierbij wordt de NO₂ aanwezig in 2) geproduceerd door de oxidatiekatalysator. Eventuele overgebleven NH₃ wordt vervolgens door een ammonia slip catalyst (ASC) geoxideerd.

Binnen dit proces zijn er meerdere manieren waarop N₂O gevormd kan worden. Zo is het mogelijk dat er tijdens het proces ammonium-nitraten (NH₄NO₃) worden gevormd die zich aan de SCR katalysator hechten. Deze kunnen vervolgens worden omgezet in onder andere N₂O. De efficiëntie van dit proces blijkt sterk

afhankelijk te zijn van de soort katalysator, de temperatuur en de concentratie van NO_2 ten opzichte van NO_x . Voor $300 < T < 350$ °C en $\text{NO}_2/\text{NO}_x > 0.6$ is de N_2O productie het hoogst. Daarnaast blijken een Cu-zeoliet katalysator met hoge Cu belading en Fe-zeoliet katalysator voor significant meer N_2O emissie te zorgen dan een katalysator gebaseerd op Vanadium [Kamasudram et al. 2012].

De tweede methode om N_2O te vormen in de SCR betreft de oxidatie van NH_3 . Dit kan verlopen volgens de volgende reactievergelijkingen

Hierbij is 4) de geprefereerde route, maar daarnaast kunnen zowel N_2O als NO worden geproduceerd via 3) en 5). De mate van N_2O productie hangt ook hier af van de soort katalysator die gebruikt wordt. Omdat de oxidatie van NH_3 ook in de ASC plaatsvindt, vaak met behulp van een katalysator met platina, kan ook hier N_2O worden geproduceerd.

In de SCR kan N_2O ook worden afgebroken. Echter, dit vindt alleen plaats voor temperaturen hoger dan 450 °C, terwijl de SCR grotendeels bij lagere temperaturen functioneert [Kamasudram et al. 2012].

3.2 Relatie tot andere emissies

De N_2O emissie lijkt geheel onafhankelijk te zijn van de CO , HC en CO_2 emissie. Echter, er bestaat enige correlatie tussen de NO_x emissie en de N_2O emissie, maar niet dusdanig dat de NO_x en N_2O emissie 1-op-1 aan elkaar zijn te relateren. Hoge NO_x emissie kan leiden tot een hoge N_2O emissie, maar doordat ook andere factoren een grote rol spelen in de formatie van N_2O is het niet zo dat voor hoge N_2O emissie de NO_x emissie ook hoog is [Riemersma et al. 2003]. Het is dus niet mogelijk om op basis van de NO_x emissie de N_2O emissie te voorspellen.

3.3 High emitters

Voor gereguleerde emissies, zoals CO , HC , NO_x en PM , wordt vaak waargenomen dat een kleine subgroep van alle voertuigen verantwoordelijk is voor een buitenproportioneel groot aandeel van de totale emissies. Dit zijn de zogenaamde *high emitters*. Er zijn verschillende redenen waarom een voertuig een *high emitter* kan zijn, zoals slijtage, tampering of een technisch defect. Voor het bepalen van realistische emissiefactoren is het belangrijk te weten hoe groot de fractie is van *high emitter* voertuigen binnen het wagenpark, en wat de toename van de emissie is.

Er is tot op heden weinig onderzoek gedaan naar *high emitters* van N_2O . Dit is vooral toe te schrijven aan het zeer geringe aantal pogingen om N_2O in praktijk-situaties te meten. Hierdoor is de huidige kennis vooral afkomstig van een beperkt aantal metingen aan voertuigen op de rollenbank. Desondanks lijkt er bewijs te zijn dat N_2O *high emitters* bestaan [Jimenez et al. 2000]. In deze studie werd gevonden dat meer dan 50% van alle N_2O emissies wordt uitgestoten door slechts 10% van de voertuigen. Tevens lijkt het dat, over het algemeen, voertuigen geïdentificeerd als N_2O *high emitters* niet dezelfde voertuigen zijn als CO , HC of NO *high emitters*.

Dit geeft wederom aan dat er geen verband bestaat tussen de hoogte van de gereguleerde emissies en de hoogte van N₂O emissies.

3.4 Alternatieve brandstoffen

In de literatuur zijn enkele studies uitgevoerd die zich ook richten op alternatieve brandstoffen. Hieronder volgt een samenvatting van de algemene resultaten van deze studies.

In een studie door Graham et al. [2008] zijn verschillende vrachtwagens getest met verschillende brandstoffen, waarbij diesel als referentiebrandstof fungeerde. Voor een serie metingen aan bussen werd diesel vervangen door CNG en hythane (mengsel van 20% waterstof en 80% CNG). Het effect van het gebruik van deze alternatieve brandstoffen is een factor 2 en een factor 3 minder N₂O uitstoot voor respectievelijk CNG en hythane. CNG wordt veel toegepast in het Nederlandse stadbussenpark. Hythane wordt niet op grote schaal in Nederland gebruikt.

Voor biodieselmengsels wordt er geen significant verschil in de N₂O emissie waargenomen met reguliere diesel als er een oxidatiekatalysator aanwezig is. Wordt de oxidatiekatalysator weggehaald, dan wordt over het algemeen een kleine afname van de N₂O emissie waargenomen van ongeveer 10% in vergelijking met reguliere diesel. Deze afname lijkt onafhankelijk te zijn van de fractie biodiesel. Enig positief effect van biodiesel ten opzichte van N₂O emissie wordt dus tenietgedaan door de aanwezigheid van een oxidatiekatalysator.

4 Emissiefactoren

In dit hoofdstuk worden de huidige TNO emissiefactoren vergeleken met recente metingen en de door het IPCC gebruikte emissiefactoren.

4.1 TNO emissiefactoren

De meest recente metingen aan N₂O emissies voor zowel personen- als vrachtauto's zijn gedaan in de periode 2001-2003 en zijn gerapporteerd in een drietal rapporten [Feijen et al. 2001, Gense & Vermeulen 2002, Riemersma et al. 2003]. De huidige set emissiefactoren van de Taakgroep Verkeer en Vervoer van de Emissieregistratie is gebaseerd op deze serie metingen. Hieronder worden de resultaten van deze meetserie samengevat.

Voor de personenauto's was een totaal van 45 voertuigen getest, waarvan 33 benzine, 9 diesel en 3 LPG voertuigen. Deze voertuigen vallen in de categorieën Euro-1 tot Euro-3. Real-world emissiefactoren zijn afgeleid van de resultaten voor zowel de EDC als de CADC cycli. Tevens is er een correctie toegepast om te corrigeren voor het verschil in temperatuur tussen het lab en de gemiddelde Nederlandse temperatuur in de praktijk. De afgeleide real-world emissiefactoren voor LD personenauto's zijn te vinden in Tabel 1.

Tabel 1: Emissiefactoren personenauto's TNO (Gense & Vermeulen 2002)

Brandstof	Categorie	Urban cold (mg/km)	Urban hot (mg/km)	Rural (mg/km)	Motorway (mg/km)
Benzine	Pre-Euro	0	0	0	0
	Euro 1	38	21	13	8
	Euro 2	24	13	4	2
	Euro 3	9	5	2	1
Diesel	Pre-Euro	0	0	0	0
	Euro 1	0	2	4	4
	Euro 2	3	4	6	6
	Euro 3	15	9	4	4
LPG	Pre-Euro	0	0	0	0
	Euro 1	38	21	13	8
	Euro 2	23	13	3	2
	Euro 3	9	5	2	1

Het is uit deze emissiefactoren op te maken dat een koude start significant meer N₂O emissie tot gevolg heeft dan het rijden met een opgewarmde motor. Tevens nemen de emissiefactoren voor benzine en LPG voertuigen af met oplopende Euro-norm. Dit reflecteert de vooruitgang wat betreft techniek die resulteert in nieuwere en betere katalysatoren. Merk op dat de benzine en LPG emissiefactoren sterk overeenkomen, wat komt door dezelfde nabehandelingstechniek. De waarden weergegeven in Tabel 1 komen goed overeen met resultaten uit de literatuur waar voor benzine voertuigen over het algemeen tussen de 5 en 50 mg/km wordt waargenomen.

De resultaten voor vrachtwagens zijn samengevat in Tabel 2 en zijn afkomstig uit Riemersma et al. (2003). In dit onderzoek zijn er metingen aan Euro I en Euro III vrachtwagens en Euro II bussen uitgevoerd. Daarnaast werd de N₂O uitstoot gemeten van een klein aantal vrachtwagens met toentertijd experimentele nabehandelingstechnieken, zoals SCR en EGR. Omdat een koude start waarschijnlijk een kleine invloed heeft op de emissies van dieselloertuigen is deze categorie hier weggelaten. Tevens zijn voor alle categorieën de resultaten weergegeven voor een volledige belading.

Tabel 2: Real-world emissiefactoren vrachtwagens TNO (Riemersma et al. 2003)

Categorie	Euroklasse	Urban (mg/km)	Rural (mg/km)	Motorway (mg/km)
Light Truck (6.8 ton)	Euro I	<6	<5	<3
	Euro II	<5	<5	<3
	Euro III	<3	<3	<2
	SCR	18	24	21
Medium truck (13.6 ton)	Euro I	<11	<9	<7
	Euro II	<11	<9	<6
	Euro III	<5	<5	<4
	SCR	36	49	41
Heavy truck (37.1 ton)	Euro I	<19	<16	<11
	Euro II	<18	<16	<10
	Euro III	<10	<9	<7
	SCR	89	93	69
Truck met trailer (40 ton)	Euro I	<20	<17	<11
	Euro II	<20	<17	<11
	Euro III	<11	<10	<7
	SCR	96	100	74
Bus	Euro I	<12	<10	<7
	Euro II	<12	<10	<7
	Euro III	<6	<6	<5
	SCR	40	55	46

Veel van de TNO emissiefactoren zijn bovengrenzen omdat tijdens het meten de detectielimiet werd bereikt. De enige uitzonderingen hierop zijn de voertuigen met SCR technologie die wel een significante hoeveelheid N₂O uitstoten.

In 2009 is nog een serie metingen uitgevoerd door TNO aan 5 Euro V vrachtwagens met een SCR systeem [Vermeulen & Eijk 2010]. De N₂O emissies van deze vrachtwagens waren relatief laag: 10-20 mg/km. Er zijn verschillende manieren waarop N₂O wordt gevormd bij een SCR systeem (zie paragraaf 3.1.5), waardoor het moeilijk is deze metingen om te zetten in emissiefactoren. De metingen geven aanleiding goed de literatuur bij te houden om ontwikkelingen op dit gebied goed te volgen.

4.2 IPCC emissiefactoren

De Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) heeft N₂O emissiefactoren opgesteld voor verschillende voertuig- en brandstoftypes. Hierbij zijn de emissiefactoren ook opgesplitst naar 4 verkeerssituaties: stedelijk met koude motor, stedelijk met opgewarmde motor, buitenweg en snelweg. De IPCC emissiefactoren

voor licht wegverkeer zijn hieronder gegeven in Tabel 3. Voor zwaar wegverkeer is ook gebruik gemaakt van de EMEP/EEA emissiefactoren. Deze staan in Tabel 4.

De IPCC emissiefactoren zijn afkomstig uit het COPERT IV model [EMEP/EEA, 2009]. Het COPERT IV model gebruikt vervolgens weer waarden uit de literatuur, waaronder de TNO-studies. Deze zijn verder aangevuld met data gebaseerd op Amerikaanse voertuigen, waarbij er wordt aangenomen dat er een verband te leggen is tussen Euroklasse en Amerikaanse emissieklassen. Bij de berekening van emissiefactoren voor benzine en LPG voertuigen is rekening gehouden met het mogelijke effect van katalysator-veroudering. Dit effect is geparametriseerd als functie van kilometrage. Voor de IPCC emissiefactoren is een kilometrage van 50.000 km aangenomen. Tevens, zoals eerder besproken, is er een afhankelijkheid van het zwavelgehalte van de gebruikte brandstof. Er wordt aangenomen dat het zwavelgehalte gelijk is aan het gehalte in brandstoffen ten tijde van registratie.

Tabel 3: IPCC N₂O emissiefactoren licht wegverkeer [IPCC, 2006]

Vehicle type	Fuel	Vehicle technology/ class	N ₂ O emission factors (mg/km)			
			Urban		Rural	Highway
			Cold	Hot		
Passenger car	Gasoline	Pre-Euro	10	10	6.5	6.5
		Euro 1	38	22	17	8.0
		Euro 2	24	11	4.5	2.5
		Euro 3	12	3	2.0	1.5
		Euro 4	6	2	0.8	0.7
	Diesel	Pre-Euro	0	0	0	0
		Euro 1	0	2	4	4
		Euro 2	3	4	6	6
		Euro 3	15	9	4	4
		Euro 4	15	9	4	4
	LPG	Pre-ECE	0	0	0	0
		Euro 1	38	21	13	8
		Euro 2	23	13	3	2
		Euro 3 en later	9	5	2	1
Light Duty Truck	Gasoline	Pre-Euro	10	10	6.5	6.5
		Euro 1	122	52	52	52
		Euro 2	62	22	22	22
		Euro 3	36	5	5	5
		Euro 4	16	2	2	2
	Diesel	Pre-Euro	0	0	0	0
		Euro 1	0	2	4	4
		Euro 2	3	4	6	6
		Euro 3	15	9	4	4
		Euro 4	15	9	4	4

De emissiefactoren voor personenauto's komen zeer sterk overeen met de emissiefactoren bepaald door TNO zoals samengevat in paragraaf 4.1. Alleen de emissiefactoren voor benzinevoertuigen wijken af voor sommige Euroklassen. Hieruit blijkt dat de COPERT IV emissiefactoren, en dus ook de IPCC emissiefactoren, in sterke mate gebaseerd zijn op de TNO emissiefactoren.

Tabel 4: IPCC/EMEP emissiefactoren zwaar wegverkeer [IPCC, 2006; EMEP/EEA, 2009]

HD categorie	Technologie	Urban (mg/km)	Rural (mg/km)	Highway (mg/km)
Gasoline > 3.5t	Conventional	6	6	6
Rigid 7.5-12t	Conventional	30	30	30
	HD Euro I	6	5	3
	HD Euro II	5	5	3
	HD Euro III	3	3	2
	HD Euro IV	6	7.2	5.8
	HD Euro V	15	19.8	17.2
	HD Euro VI	18.5	19	15
Rigid and articulated 12-28t	Conventional	30	30	30
	HD Euro I	11	9	7
	HD Euro II	11	9	6
	HD Euro III	5	5	4
	HD Euro IV	11.2	13.8	11.4
	HD Euro V	29.8	40.2	33.6
	HD Euro VI	37	39	29
Rigid and articulated 28-34t	Conventional	30	30	30
	HD Euro I	17	14	10
	HD Euro II	17	14	10
	HD Euro III	8	8	6
	HD Euro IV	17.4	21.4	17.4
	HD Euro V	45.6	61.6	51.6
	HD Euro VI	56.5	59.5	44.5
Articulated > 34t	Conventional	30	30	30
	HD Euro I	18	15	11
	HD Euro II	18	15	10
	HD Euro III	9	9	7
	HD Euro IV	19	23.4	19.2
	HD Euro V	49	66.6	55.8
	HD Euro VI	61	64	48
Diesel Urban busses	Conventional	30		
	HD Euro I	12		
	HD Euro II	12		
	HD Euro III	6		
	HD Euro IV	12.8		
	HD Euro V	33.2		
	HD Euro VI	41.5		

Ook voor vrachtwagens zijn er sterke overeenkomsten met de emissiefactoren bepaald door TNO. De IPCC emissiefactoren voor Euro I-III vrachtwagens lichter dan 28 ton zijn identiek, behalve dat de TNO emissiefactoren als bovengrenzen zijn gegeven. Voor zwaardere vrachtwagens komen de IPCC emissiefactoren identiek aan de TNO resultaten voor halve belading en wederom zijn de TNO emissiefactoren gegeven als bovengrenzen. Ook hier is het dus aannemelijk dat de N₂O emissiefactoren gebruikt door het IPCC grotendeels zijn gebaseerd op TNO metingen.

Bij de TNO metingen [Riemersma et al. 2003] waarop de Nederlandse emissiefactoren zijn gebaseerd waren nog geen voertuigen van Euro IV en later beschikbaar. De IPCC emissiefactoren kunnen in dat opzicht de Nederlandse emissiefactoren verder aanvullen. Het is echter niet geheel duidelijk hoe deze emissiefactoren tot stand zijn gekomen en in welke mate deze zijn gebaseerd op Amerikaanse voertuigen. De enige bron waar naar verwezen wordt is in het Grieks (Papathanasiou & Tzircas, 2005). Maar daarin is slechts één nieuwe referentie naar meetdata opgenomen uit 2004, over het effect van veroudering van de eerste driewegkatalysator. De IPCC emissiefactoren voor nieuwere euroklassen komen echter niet overeen met de metingen van TNO uit 2009 [Vermeulen & Eijk 2010].

4.3 Vernieuwde emissiefactoren

Doordat er in het afgelopen decennium zeer weinig metingen zijn verricht aan Europese voertuigen is het niet mogelijk om op basis van de literatuur nieuwe N₂O emissiefactoren op te stellen. Ook blijken de IPCC emissiefactoren zeer sterk overeen te komen met de beschikbare Nederlandse emissiefactoren zoals vastgesteld door TNO. Er is dus weinig mogelijkheid en reden om nieuwe emissiefactoren op te stellen. Het wordt dan ook aanbevolen om de huidige emissiefactoren aan te houden. Voor nieuwere voertuigtypen waarvoor geen of weinig meetdata beschikbaar is worden de IPCC emissiefactoren overgenomen, ondanks dat de bron onduidelijk blijft na meermaals contact met de personen die verantwoordelijk zijn voor het Griekse onderzoek (Papathanasiou & Tzircas, 2005). Voor pré-Euro benzine voertuigen wordt aangenomen dat deze geen N₂O uitstoten, vanwege het ontbreken van een katalysator. De nieuwe emissiefactoren staan in de Bijlage.

5 Conclusies

Er zijn gedurende het afgelopen decennium zeer weinig nieuwe inzichten verkregen omtrent de N₂O emissie van wegverkeer. Er is dus weinig mogelijkheid en reden om nieuwe emissiefactoren op te stellen. Het wordt dan ook aanbevolen om de huidige emissiefactoren aan te houden. Voor nieuwere voertuigtypen waarvoor geen eigen inzichten bestaan worden de door de IPCC gehanteerde emissiefactoren overgenomen. Voor pré-Euro benzine voertuigen wordt aangenomen dat deze geen N₂O uitstoten, omdat deze geen katalysator bevatten. De nieuwe emissiefactoren staan in de Bijlage.

Voor de toekomst is het belangrijk om beter vast te stellen wat de rol van nabehandelingssystemen is. Dergelijke systemen worden steeds vaker toegepast om de uitstoot van gereguleerde emissies onder de Euronormen te krijgen, maar hebben vaak als bijeffect een toename van de N₂O emissie. Gezien de toenemende relevantie van nabehandelingssystemen is er dus een reële mogelijkheid dat de totale N₂O emissie van wegverkeer zal toenemen.

Ook zullen andere nieuwe technieken die de komende jaren op de markt komen onderzocht moeten worden op het effect op de N₂O emissies. Voor benzine voertuigen zal bijvoorbeeld de direct injectie techniek steeds prominenter worden. Er bestaan echter aanwijzingen dat de direct injectie techniek leidt tot een factor 2 hogere N₂O emissie [Rahman et al. 2011].

Daarnaast zijn er nog steeds enkele vragen waarop geen duidelijk antwoord is. Katalysator veroudering is bijvoorbeeld nog niet goed gekwantificeerd, maar zou in theorie grote gevolgen kunnen hebben voor de N₂O emissie.

Al met al speelt N₂O veroorzaakt door wegverkeer op het moment nog een ondergeschikte rol ten opzichte van CO₂. Echter met een verwachte afname van de CO₂ uitstoot en een verwachte toename van de N₂O uitstoot is het van belang dat er aandacht voor blijft bestaan

6 Referenties

- Barton & Simpson, 1994, The effects of aged catalysts and cold ambient temperatures on nitrous oxide emissions, *Mobile Sources Emissions Division (MSED) report #94-21*
- Behrentz et al., 2004, Measurement of nitrous oxide emissions from light-duty motor vehicles: a pilot study, *Atmospheric Environment*, 38, 4291-4303.
- EMEP/EEA, 2009, EMEP/EEA emission inventory guidebook, Part B, Section 1.A.3.b, updated May 2012
- Feijen et al., 2001, N₂O emissions from mobile sources : Impact of technology development, *TNO report R 2001/113*.
- Gense & Vermeulen, 2002, N₂O formation in vehicle catalysts, *TNO report 02.OR.VM.017.1/NG*.
- Graham et al., 2008, Greenhouse gas emissions from heavy-duty vehicles, *Atmospheric Environment*, 42, 4665-4681.
- Graham et al., 2009, Nitrous oxide emissions from light duty vehicles, *Atmospheric Environment*, 43, 2031-2044.
- Huai et al., 2003,
- Huai et al., 2004, Estimates of the emission rates of nitrous oxide from light-duty vehicles using different chassis dynamometer test cycles, *Atmospheric Environment*, 38, 6621-6629
- IPCC, 2006, IPCC Guidelines for national greenhouse gas inventories, Chapter 3
- IPCC, 2007, Fourth Assessment Report: Climate Change (AR4), Working Group I Report, "The Physical Science Basis"
- Jimenez et al., 2000, Cross road and mobile infrared laser measurements of nitrous oxide emissions from motor vehicles, *Chemosphere – Global Change Science*, 2, 397-412.
- Kamasudram et al., 2012, N₂O formation and mitigation in diesel aftertreatment systems, *SAE Int. J. Engines*, 5, 688-698
- Kiel & Trenberth, 1997, Earth's annual global mean energy budget, *Bulletin of the American Meteorological Society*, 78, 197-208
- Papathanasiou & Tzircas, 2005, ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ ΥΠΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΖΩΤΟΥ (N₂O) ΚΑΙ ΑΜΜΩΝΙΑΣ (NH₃) ΑΠΟ ΟΧΗΜΑΤΑ ΟΔΙΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ, ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ (0507)
- Pringent & de Soete, 1989, Nitrous oxide N₂O in engine exhaust gases—a first appraisal of catalyst impact, *SAE Technical Paper, No. 890492*.
- Riemersma et al., 2003, N₂O emission of HD vehicles, *TNO report 03.OR.VM.006./IJR*.
- Sasaki & Kameoka, 1992, Nitrous oxide emissions from automobiles, *Proceedings of Fifth International Workshop on Nitrous Oxide Emissions*, pp. 1-8
- Vermeulen & Eijk, 2010, In-service testing programme for heavy-duty vehicle and engine emissions; 2006-2009, *TNO report MON-RPT-2010-00969*

7 Ondertekening

Naam en adres van de opdrachtgever:

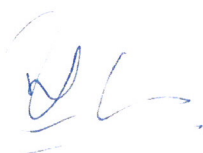
RIVM
t.a.v. Wim van der Maas
Postbus 1
3720 BA Bilthoven

Namen en functies van de projectmedewerkers:

E. Kuiper
A. Hensema

Datum waarop, of tijdsbestek waarin, het onderzoek heeft plaatsgehad:
maart – september 2012

Naam en paraaf tweede lezer:

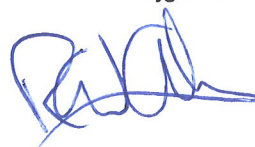
Dr. N.E. Ligterink

Ondertekening:

Ir. R. Dröge
Projectleider

Autorisatie vrijgave:

Ir. R.A.W. Albers, MPA
Research Manager

A Emissieregistratie

Tabel 5: Emissiefactoren N₂O voor licht wegverkeer. (Gense & Vermeulen 2002; IPCC, 2006, volume 2, pagina 3.24, table 3.2.5)

Voertuigtype	Brandstof en euroklasse	N ₂ O			
		koud	WT1	WT2	WT3
		mg/km			
Personenauto's	Benzine pre-Euro	0	0	0	0
	Benzine Euro 1	38	21	13	8
	Benzine Euro 2	24	13	4	2
	Benzine Euro 3	9	5	2	1
	Benzine Euro 4 en verder	6	2	0,8	0,7
	Diesel pre-Euro	0	0	0	0
	Diesel Euro 1	0	2	4	4
	Diesel Euro 2	3	4	6	6
	Diesel Euro 3	15	9	4	4
	Diesel Euro 4 en verder	15	9	4	4
	LPG pre-Euro	0	0	0	0
	LPG Euro 1	38	21	13	8
	LPG Euro 2	23	13	3	2
	LPG Euro 3 en verder	9	5	2	1
	Bestelauto's	Benzine pre-Euro	0	0	0
Benzine Euro 1		122	52	52	52
Benzine Euro 2		62	22	22	22
Benzine Euro 3		36	5	5	5
Benzine Euro 4 en verder		16	2	2	2
Diesel pre-Euro		0	0	0	0
Diesel Euro 1		0	2	4	4
Diesel Euro 2		3	4	6	6
Diesel Euro 3		15	9	4	4
Diesel Euro 4 en verder		15	9	4	4
Motorfiets	Benzine		2	2	2
Bromfiets	Benzine		1	1	1

Tabel 6: Emissiefactoren N₂O voor middelzwaar en zwaar wegverkeer. (Riemersma et al. 2003; EMEP/EEA, 2009, pagina 84, table 3-85)

Voertuigtype	Brandstof en euroklasse	N ₂ O		
		koud	WT1	WT2
		mg/km		
Lichte vrachtauto	Diesel Euro I	6	5	3
	Diesel Euro II	5	5	3
	Diesel Euro III	3	3	2
	Diesel Euro IV	6	7	6
	Diesel Euro V	15	20	17
	Diesel Euro VI	19	19	15
Middelzware vrachtauto	Diesel Euro I	11	9	7
	Diesel Euro II	11	9	6
	Diesel Euro III	5	5	4
	Diesel Euro IV	11	14	11
	Diesel Euro V	30	40	34
	Diesel Euro VI	37	39	29
Zware vrachtauto	Diesel Euro I	19	16	11
	Diesel Euro II	18	16	10
	Diesel Euro III	10	9	7
	Diesel Euro IV	17	21	17
	Diesel Euro V	46	62	52
	Diesel Euro VI	57	60	45
Trekker	Diesel Euro I	20	17	11
	Diesel Euro II	20	17	11
	Diesel Euro III	11	10	7
	Diesel Euro IV	19	23	19
	Diesel Euro V	49	67	56
	Diesel Euro VI	61	64	48
Autobus	Diesel Euro I	12	10	7
	Diesel Euro II	12	10	7
	Diesel Euro III	6	6	5
	Diesel Euro IV	13	14	11
	Diesel Euro V	33	40	34
	Diesel Euro VI	42	39	29